

เชียงใหม่ทันตแพทยสาร ปีที่ 39 ฉบับที่ 2 พฤษภาคม-กันยายน 2561

Chiang Mai Dental Journal Vol.39 No.2 May-September 2018

ประสิทธิผลของสื่อเฉพาะบุคคลเพื่อการส่งเสริมทักษะการแปรงฟันของผู้ปกครองกลุ่มเด็กอายุ 3-5 ปี
ในตำบลชวามุง อำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่

Effectiveness of Individual Media on Tooth-brushing Skill Among Parents of Children
Aged 3-5 Year-old in Khuamung Subdistrict, Saraphi District, Chiang Mai Province

กษมา ปทุมสูติ¹, ปิยะนารท จาติเกตุ², อุบลวรรณ ชีระพิบูลย์³

¹โรงพยาบาลนครพิงค์ จ.เชียงใหม่

²สาขาวิชาทันตกรรมชุมชน คณะทันตแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

³สาขาวิชาทันตกรรมจัดฟันและทันตกรรมสำหรับเด็ก คณะทันตแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

Kasama Pathoomsoot¹, Piyanart Chatiket², Ubonwan Theerapiboon³

Nakornping hospital, Chiang Mai

Division of Community Dentistry, Faculty of Dentistry, Chiang Mai University

Division of Orthodontics and Pediatric Dentistry, Faculty of Dentistry, Chiang Mai University

บทคัดย่อ

วัตถุประสงค์: เพื่อพัฒนาสื่อเฉพาะบุคคลเพื่อการส่งเสริมทักษะการแปรงฟันของผู้ปกครองกลุ่มเด็กอายุ 3-5 ปี และทดสอบประสิทธิผลของสื่อที่พัฒนาขึ้น

วัสดุและวิธีการ: การศึกษานี้แบ่งเป็น 2 ขั้นตอนโดยขั้นตอนแรกเป็นการพัฒนาสื่อเฉพาะบุคคลเพื่อการส่งเสริมทักษะการแปรงฟันของผู้ปกครอง และขั้นตอนที่ 2 เป็นขั้นตอนทดลองเปรียบเทียบทักษะการแปรงฟันของผู้ปกครองระหว่างกลุ่มที่ได้รับสื่อ กับกลุ่มที่ไม่ได้รับ และเปรียบเทียบอนามัยช่องปากของเด็กทั้ง 2 กลุ่มจากการวัดค่าดัชนีคราบจุลินทรีย์ รวมถึงการประเมินความพึงพอใจของผู้ปกครองต่อสื่อเฉพาะบุคคลเพื่อการส่งเสริมทักษะการแปรงฟันที่ผลิตขึ้น ทำการเก็บข้อมูลจำนวน 2 ครั้ง แต่ละครั้งห่างกัน 3 เดือน ระหว่างเดือนกุมภาพันธ์ 2559 ถึงมิถุนายน 2559 โดยจัดแบ่งกลุ่มตัวอย่างเป็นกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลอง กลุ่มละ 12 คู่เท่ากันด้วยวิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิจากข้อมูลค่าดัชนีคราบจุลินทรีย์ของเด็ก โดยผู้ปกครองทั้ง 2 กลุ่มจะได้รับทันตสุขศึกษาเรื่องฟันผุในเด็กปฐมวัยและการป้องกัน รวมทั้งได้รับการฝึกทักษะการแปรงฟันโดยทันตแพทย์ผ่านการเยี่ยมบ้าน แต่ผู้ปกครองในกลุ่มทดลองจะได้รับสื่อเฉพาะบุคคลเพื่อการส่งเสริมทักษะการแปรงฟัน

ร่วมด้วย การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปและความพึงพอใจของผู้ปกครองต่อสื่อใช้สถิติเชิงพรรณนา และเปรียบเทียบทักษะการแปรงฟันของผู้ปกครองโดยใช้สถิติการทดสอบของแมคนีมาร์และการทดสอบเพียร์สันไคสแควร์ และการเปรียบเทียบข้อมูลดัชนีคราบจุลินทรีย์ในเด็กโดยใช้สถิติการทดสอบแบบที่

ผลการศึกษา: ในขั้นตอนการพัฒนาสื่อเฉพาะบุคคลเพื่อการส่งเสริมทักษะการแปรงฟันของผู้ปกครอง ได้สื่อโปสเตอร์ที่อาศัยแนวคิดการผลิตแบบ Mass customization เน้นความอบอุ่นและการมีส่วนร่วมภายในครอบครัว มีขั้นตอนการแปรงฟันโดยสรุปสั้นๆ และรูปภาพประกอบเป็นผู้ปกครองและเด็กในขณะที่ได้รับการฝึกแปรงฟันโดยทันตแพทย์ ในขั้นตอนการทดสอบประสิทธิผลของสื่อเฉพาะบุคคลที่ผลิตขึ้น พบว่าผู้ปกครองในกลุ่มทดลองมีทักษะการแปรงฟันโดยรวมในส่วนของวางแปรงได้ถูกตำแหน่งและการขยับแปรงถูลักษณะได้ดีขึ้นมากกว่าผู้ปกครองกลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p\text{-value} < 0.001$) ในทุกตำแหน่งของช่องปากยกเว้นด้านบดเคี้ยวของฟัน เนื่องจากเป็นบริเวณที่ผู้ปกครองส่วนใหญ่มีทักษะการแปรงฟันที่ถูกต้องก่อนการฝึกปฏิบัติ รวมทั้งค่าความแตกต่างของคะแนนคราบจุลินทรีย์เฉลี่ยของเด็กก่อนและหลังการทดลอง ในกลุ่มทดลองมีค่าความแตกต่างมากกว่าในกลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญ ($p\text{-value} = 0.007$) เช่นกัน ส่วนผลการศึกษาความพึงพอใจของผู้ปกครองต่อสื่อเฉพาะบุคคลเพื่อการส่งเสริมทักษะการแปรงฟันที่ผลิตขึ้นในภาพรวมอยู่ในระดับมาก

บทสรุป: การใช้สื่อเฉพาะบุคคลเพื่อการส่งเสริมทักษะการแปรงฟันของผู้ปกครอง ภายหลังจากฝึกปฏิบัติการแปรงฟันร่วมกับทันตแพทย์ที่บ้าน ช่วยส่งเสริมให้ทักษะการแปรงฟันของผู้ปกครองและอนามัยช่องปากของเด็กดีขึ้น

คำสำคัญ: สื่อเฉพาะบุคคล ทักษะการแปรงฟัน โรคฟันผุในเด็กปฐมวัย ผู้ปกครอง การเยี่ยมบ้าน

Abstract

Objective: To develop individual media on tooth-brushing skill for parents of 3–5-year-old children and to evaluate the effectiveness of the media.

Materials and methods: The study was divided into two steps, in which the first step was the development of a template for individual media on tooth-brushing skill for parents and the second step was the evaluation of the parents' tooth-brushing skill and the children's oral hygiene. A Comparison was performed between experimental and control groups; the former received the individual media and the latter did not. The comparison was performed both at baseline and at three-month follow-up. Interviews to determine parental satisfaction after receipt of the individual media were also conducted. Data from all subjects were collected between February and June 2016. Twenty-four pairs of parents and children were randomly divided into two groups of 12 pairs. Parents in the control group received an oral hygiene

instruction review and practiced brushing their child's teeth, under the supervision of a dentist. Parents in the experimental group received the developed individual media in addition to the routine oral hygiene instruction review and supervised practice. Data were analyzed using descriptive statistics, the McNemar test, the Pearson Chi-square test and the t-test.

Results: The study revealed that the use of individual media on tooth-brushing skill improved the parents' tooth-brushing skill and also the children's oral hygiene. An individually-designed poster was developed, using a mass customized concept. Parents' tooth-brushing skills in the experimental group were significantly improved compared with those in the control group ($p < 0.001$) on all surfaces of the teeth except the occlusal surface, because the parents had the correct skills to brush before practicing. The difference in the mean plaque index score in the experimental group was significantly higher than in the control group ($p = 0.007$). The level of satisfaction with the individual media in the experimental group was good.

Conclusions: The use of individual media to remind parents at home of the previously practiced tooth-brushing skill can improve their skills and their children's oral hygiene

Keywords: Individual media, tooth-brushing skill, early childhood caries, parents, home visit